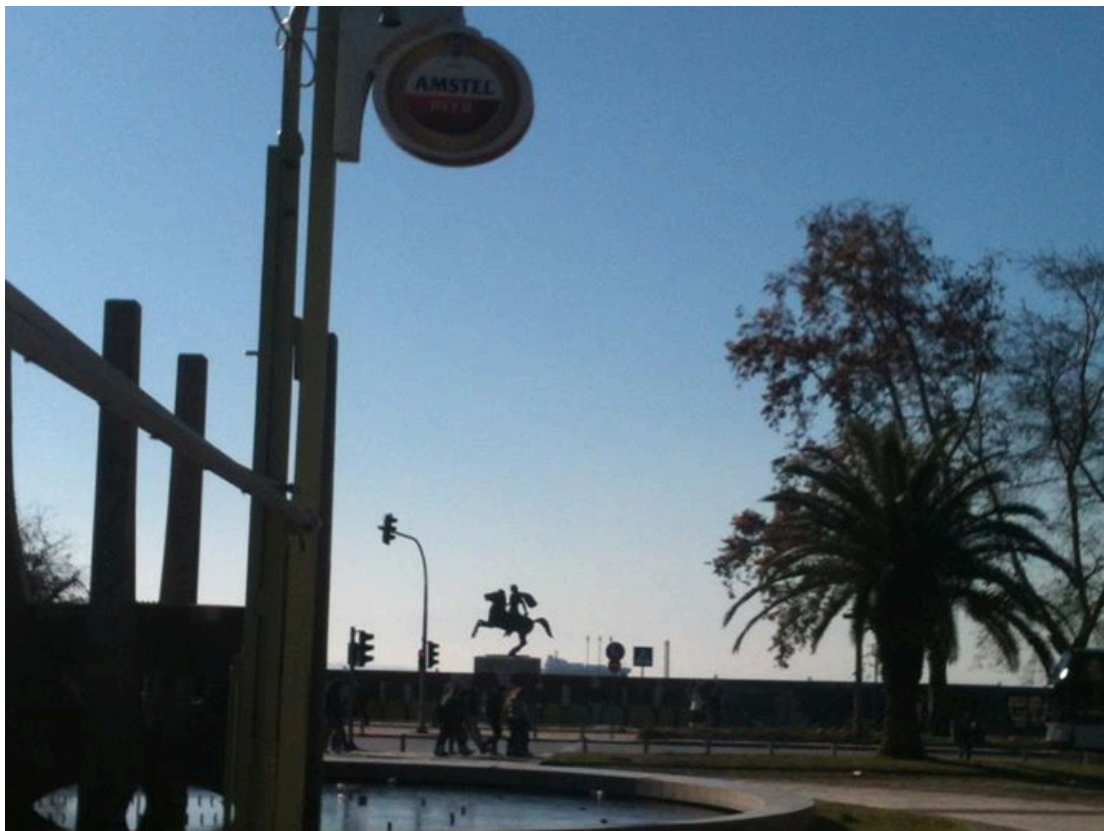

**Λάθος πόλη, λάθος βιβλίο, δεν μπορώ να πιω.
(Μια εμπειρία στο –πολύ δύσκολο για μένα– 2012)**

Δημοσίευση στο [Facebook](#) 14.12.2012

Αναδημοσίευση στο περ. *Soul*, 01.02.13.

Μια Τετάρτη του Δεκέμβρη, φτάνω πολύ πρωί στη Θεσσαλονίκη. Έχω να μιλήσω απόψε για το *Χαστουκόδεντρο*. Κρύο. Και ήλιος που σκοτώνει. Αυτό το σκληρό κρύο κι αυτός ο ήλιος, μετά από βροχή, που αφήνει τα πάντα γυμνά, ξεπλυμένα, καθαρά στα περιγράμματά τους. Μου αρέσει αυτός ο καιρός. Μου αρέσει η προκυμαία σ' αυτόν τον καιρό. Η πόλη ξυπνάει αργά. Επειδή δουλεύουν λιγότεροι άνθρωποι, επειδή καμιά δουλειά δεν βιάζει, επειδή κάθε τρία μαγαζιά το ένα είναι κλειστό, επειδή πια λίγα αυτοκίνητα παρελαύνουν περήφανα, αργά στην Τσιμισκή, κι ακόμα λιγότερα στην παραλιακή οδό της Νίκης.

Ακόμα ωστόσο ξεμυτίζουν από κάτι στενά κι από κάτι μαγαζιά εκείνες οι ασυγκράτητες στον μοσχοθρεμμένο εγωισμό τους γυναίκες της Θεσσαλονίκης – για

τις οποίες πάντα αναρωτιόμουν πού τα βρίσκουν τα λεφτά και κυκλοφορούν ντυμένες με τόσο τερατώδη επένδυση σε παπούτσια, τσάντες, μείκαπ, μαλλιά και άλλα αξεσουάρ. Ποια Παρίσια και ποια Λονδίνα... μια απίστευτη κινητή γκαρνταρόμπα σε installation που θα ζήλευε να φορέσει μια φορά στη ζωή της κάθε ηρωίδα του *Sex and the City* (για να παρουσιαστεί λίγο exotique στη Νέα Υόρκη) και που σίγουρα θα ήθελε να τσακίσει με ματωβαμμένο μπαλτά η εικαστικός Μαρίνα Αμπράμοβιτς. Πάντα αναρωτιόμουν ποιος χρειάζεται την ακριβοπληρωμένη σε λεφτά και καταναγκασμούς ομορφιά τους, ποιος ενδεχομένως την απολαμβάνει, ποιος ενδεχομένως βασανίζεται γι' αυτήν, ποιος έστω την ανέχεται ως κοινωνικά αποδεκτό φαινόμενο. Όλες ίδιες, όλες στα μπαρ και στα καφέ, όλες βαριά βαμμένες, βαριά καπνίζουν, βαριά πίνουν, όλες με βαριά προφορά στη φωνή και κάποτε με μια βραχνάδα – ενώ οι βλακείες που ξεστομίζουν με ύφος γερασμένης πόρνης που εξαναγκάστηκε βιαίως να παραστεί στην καθωσπρέπει κοινωνία, σε υποχρεώνει να τις αντιμετωπίζεις τελικά με οίκτο αντί να τις αρχίζεις στα χαστούκια. (Διότι χαστούκια δεν αξίζει κανένα θύμα, ακόμα και το πιο παρδαλό στην κακομαθημένη εγωπάθειά του.)

Προσπερνώ, τις προσπερνώ όπου τις συναντάω. Κάνω ότι δεν υπάρχουν. Στρέφω τη ματιά μου πάντα προς τον βρώμικο Θερμαϊκό. Τον χειμώνα, κάτω από το κρυστάλλινο φως του ήλιου, η θάλασσα δείχνει πιο οικεία, πιο ζεστή: Αυτοί που ψαρεύουν λες και βρίσκονται στον παράδεισο, αυτοί που ποδηλατούν λες και κάνουν τον γύρο της λίμνης στη Γενεύη (με πλήρη εξάρτηση ελβετού ποδηλάτη), αυτοί που παρακολουθούν τους άλλους μέσα από τις τζαμαρίες των καφέ λες και η ζωή είναι πάντα ωραία (πράγμα που οι περισσότεροι, νεαροί στην ηλικία, φοιτητές κ.λπ. μοιάζει να το πιστεύουν). Ρωτάω από περιέργεια κάποιους από αυτούς τους τελευταίους που βρίσκεται το Βυζαντινό Μουσείο και δεν ξέρουν ότι υπάρχει τέτοιο μουσείο. Για να τους διευκολύνω ρωτάω «που είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο» και απαντούν όλοι, μα όλοι, ότι «κάποιο μουσείο» είναι απέναντι από τον χώρο της διεθνούς έκθεσης.

Στον δρόμο για το μουσείο ένας άγγελος. Μια νεαρή σέρβα ή βουλγάρα με λευκορόδινα μάγουλα κρατά στο ένα της χέρι ένα μωρό, μικρογραφία της ίδιας, φασκιωμένο σε μια λιλιπούτεια παπλωματοθήκη με τα χτυπητά χρώματα λαϊκής μαντήλας, ενώ τείνει ευγενικά το άλλο στους περαστικούς ζητώντας να πουλήσει χαρτομάντηλα. Τη θαυμάζω από μακριά. Τόσο διαφορετική. Σχεδόν μεγαλειώδες που καταφέρνει ακόμα να είναι πολύχρωμη σαν σλάβικη μπάμπουσκα.

Δεν θέλω να πάω στο Βυζαντινό με τις σκοτεινές εικόνες κ.λπ., με έχει πιάσει μια θλίψη σήμερα. Ίσως φταίει αυτός ο ήλιος. Αιχμηρός, φονικός με τόσο κρύο. Μπαίνω στο Αρχαιολογικό. «Δεν λειτουργεί το βεστιάριο» μου λέει η κοπέλα που κόβει τα εισιτήρια με ύφος εφοριακού που διαπιστώνει λάθη στη δήλωση. Δίπλα της, μια άλλη κάθεται άπραγη σαν προϊστορικό ειδώλιο σ' ένα άθλιο πωλητήριο με άθλια αντίτυπα καταλόγων. Βαριεστισμένο ύφος, ματιά ασυγκίνητη στο υπερέραν. Το βεστιάριο είναι απέναντί της. Κανείς δεν υπάρχει στο μουσείο. Μόνο εγώ και μια τάξη κάποιου ευσυνείδητου δασκάλου από τη Θήβα που έφερε καμιά δεκαριά μαθητές του ως εδώ. Αλλά το βεστιάριο δεν λειτουργεί. Δεν μπορεί η κοπέλα που πουλάει καταλόγους τον ένα μετά τον άλλο σε ένα φανταστικό, ατέλειωτο αριθμό αγοραστών, να πάει απέναντι να κρεμάσει το μπουφάν μου. Δεν μπορεί και κανείς δεν της το ζητάει. Μόνο εγώ. Αλλά το βεστιάριο δεν λειτουργεί. Ιονέσκο.

Έχω έρθει πολλές φορές εδώ. Κάθε φορά που επισκέπτομαι την πόλη επισκέπτομαι δυο τρία μουσεία. Περισσότερο για να χωθώ σε ένα σύμπαν που δεν κυβερνάνε οι

παππάδες, οι κοιλαράδες προύχοντες, οι προνομιακοί επιχειρηματίες, το εθνολαϊκό φασισταριό και οι γυναίκες όλων αυτών που συνωστίζονται στον *Αγγελιοφόρο* και στη *Μακεδονία*.

Έτσι και σήμερα. Παρακάμπτω τα χρυσαφικά επειδή η ματαιότητά τους μου θυμίζει τη θνήσκουσα ματαιότητα που βασιλεύει στην πόλη ετούτη και ξεκουράζω τα μάτια μου στα αγγεία, τα εργαλεία, τους πεσσούς, τα καθημερινά πράγματα. Μια φύλακας τηλεφωνεί κουρασμένη στη μάνα της για κάποια φούστα. Μια άλλη παρακάτω σηκώνεται από την καρέκλα και με παρακολουθεί κουρασμένα μη τυχόν και κλέψω κανένα χρυσαφένιο κότινο. Πώς είναι να μην κάνεις τίποτε; Πώς είναι αυτή η δουλειά; Πόσο τάχα να μισεί τους αρύβαλους και τα περιάπτα; Πόσο έχει κοπεί ο μισθός της; αναρωτιέμαι.

Σε λίγο φεύγω και πάω απέναντι στο ραδιόφωνο της ET3 για μια συνέντευξη. Ω θεέ μου! Ο τεχνικός του ήχου πίσω από το τζάμι! Ω θεέ μου! Χρόνια έχω να αντικρύσω τέτοια φιγούρα ζωντανού νεκρού. Υποθέτω ότι αν γίνει σεισμός, αν ανοίξει η γη στα δύο κάτω από τα πόδια του, το μόνο που θα κάνει θα είναι να ανοιγοκλείσει κουρασμένα, όπως οι υπάλληλοι του μουσείου, τα κουρασμένα του βλέφαρα. Ο

δημοσιογράφος δίπλα μου, όποτε χρειάζεται να σταματήσουμε, να βάλει μουσική, ή να τον ρωτήσει κάτι, αναγκάζεται να του φωνάζει πολύ δυνατά στην ενδοσυνεννόηση για να τον επαναφέρει στην πραγματικότητα. Ο τύπος αντιδρά όπως αποφασισμένος μελλοθάνατος πριν πέσει η λάμα της γκιλοτίνας στο κεφάλι του. Το βλέμμα του, σκοτωμένου αγριόχοιρου, σε σκοτώνει. Δεν αντέχω να τον κοιτάξω κατάματα παραπάνω από κάτι δεύτερα. Αναρωτιέμαι: Πώς είναι να δουλεύεις έτσι; Πώς είναι να είσαι έτσι καταδικασμένος σε θάνατο; Βγαίνω σχεδόν τρέχοντας να πάρω λίγο αέρα. Στην είσοδο, αργόσχολοι υπάλληλοι αργόσχολα σχολιάζουν αυτά που τους αφορούν. Πόσα παίρνουν, πόσα χάνουν, πόσα θα κερδίσουν αν κάνουν αυτό ή εκείνο.

Πιο εκεί, στο φορτωμένο σκουπίδια Πανεπιστήμιο, το διοικητικό προσωπικό κάνει στάση εργασίας. Κουρασμένοι, αλλά καλοντυμένοι. Κουρασμένοι αλλά με δάνεια όλοι. Κουρασμένες αλλά με φορτωμένες κάρτες όλες. Κουρασμένα διαμαρτύρονται. Σταμάτησαν την αργή δουλειά τους. Κρατάνε καφέδες, κρατάνε τσιγάρα, χειρονομούν όπως ζώα σε αργή κίνηση στα ντοκιμαντέρ. Κάνα δυο βαριούνται και πηγαίνουν στο αυτοκίνητό τους. Πολύ μεγάλο για τα δικαιολογητικά τους, αλλά κανείς δεν δίνει σημασία. Είναι όλα φυσιολογικά. Όπως σε όλη τη χώρα, δηλαδή χωρίς ιδιαίτερο νόημα. Ο συνδιακαλισμός σώζει. Ο συνδικαλισμός υπάρχει παντού. Σε όλη την επικράτεια. Όμως εδώ ένα σφικτό δίκτυο παππάδων, δημοσίων υπαλλήλων, συντεχνιών, πολιτικάντηδων, αριστερών λίγο και δεξιών πολύ, που αντλεί την ισχύ από την κυρίαρχη εντοπιότητα και όχι από κόμματα και τέτοια, κόβει και ράβει τον παρακρατικό ιστό της πόλης σε ομάδες τη μια εναντίον της άλλης – και έτσι λειτουργεί το όλο σύστημα σε μια παράξενη ισορροπία. Εδώ κανείς δεν δουλεύει πολύ. Εδώ κανείς δεν δηλώνει μία μόνο δουλειά. Εδώ κανείς δεν δηλώνει μια ακριβή δουλειά. Εδώ όλοι είναι γνωστοί κάποιου. «Το τέλος της μικρής μας πόλης» παιγμένο στον εικοστό πρώτο αιώνα.

Τι ήρθα να κάνω σ' αυτή την οχυρωμένη πόλη; *Στρατηγέ τι γύρευες εσύ* κ.λπ.; Ξέρω κάμποσους συγγραφείς εδώ, οργανικοί διανοούμενοι οι περισσότεροι, ενταγμένοι στην ελληνοχριστιανική / παρακρατική δομή της πόλης όπως τα ξεφλουδισμένα μύγδαλα στα αμυγδαλωτά – ακόμα κι όταν παριστάνουν ότι αντιδρούν σε αυτή τη συνθήκη. Σε ποιους ήρθα να μιλήσω για το *Χαστουκόδεντρο*; Ποιο το νόημα; Η πόλη είναι περικλειστη, αυτάρκης, ένα γκέτο που η φωνή του στους δρόμους λέει

περισσότερα από όσα μου διηγούνται οι συγγραφείς της, περισσότερα απ' όσα μου διεκτραγωδούν οι ποιητές της. Η πόλη είναι χαμένη από χέρι. Επειδή δεν ξέρει ότι βαδίζει αργά, σταθερά, προς τον θάνατό της. Αυτή είναι η τραγική διαφορά της από την Αθήνα. Η Αθήνα, ως κοινωνία, ξέρει ότι πεθαίνει μέσα στη σήψη του παρελθόντος της. Η Σαλονίκη νομίζει ότι δεν θα πεθάνει ποτέ.

Σε ποιους να μιλήσω απόψε για το *Χαστουκόδεντρο*; «Δεν ξέρεις τους κανόνες της πόλης...», ψιθυρίζει με μυστήριο ύφος ο πωλητής του εκδοτικού οίκου και ασυναίσθητα κοιτάζω τα πόδια μου επειδή φοβάμαι ότι έχω κιόλας μεταμορφωθεί σε Γκρέγκορ Σάμσα. «Λάθος βιβλιοπωλείο σου κανόνισαν, λάθος ανθρώπους κάλεσες, λάθος καταγωγή έχεις, λάθος βιβλίο έγραψες, σε λάθος πόλη ήρθες». Μάλλον βλέπει την απελπισία στο πρόσωπό μου. Προσθέτει: «Έλα, πάμε να πιούμε κανένα τσίπουρο». Αλλά δεν μπορώ. Πρώτη φορά μού συμβαίνει αυτό. Σκέφτομαι τσίπουρο και μου έρχεται αηδία. Σκέφτομαι μπουγάτσα και μου έρχεται αηδία. Σκέφτομαι κουλούρι, τα ίδια, κ.λπ. κ.λπ. Λάθος βιβλίο έγραψα, λάθος ανθρώπους περίμενα, σε λάθος πόλη ήρθα, αδύνατον να πιω. Πρώτη φορά στη ζωή μου συνειδητοποιώ την ακριβή έννοια της φράσης «εχθρικό έδαφος». Γι' αυτό αγαπώ την ανεξάρτητη Ικαρία.

